

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
PETICIJŲ KOMISIJA**

IŠVADA

DĖL PETICIJOJE PATEIKTO SIŪLYMO NETENKINIMO

2026 m. gegužės 6 d. Nr. 250-I-14

Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2026 m. gegužės 6 d. posėdyje išnagrinėjo pareiškėjo peticiją, kurioje pateiktas siūlymas dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.210 straipsnio pakeitimo ir šio straipsnio papildymo nauja dalimi (toliau – peticija), atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – TM) nuomonę dėl peticijoje pateikto siūlymo, priėmė sprendimą teikti Seimui išvadą netenkinti šio siūlymo.

CK 6.210 straipsnyje nustatyta, kad terminą įvykdyti piniginę prievolę praleidęs skolininkas privalo mokėti penkių procentų dydžio metines palūkanas už sumą, kurią sumokėti praleistas terminas, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato kitokio palūkanų dydžio, o tuo atveju kai abi sutarties šalys yra verslininkai ar privatūs juridiniai asmenys, tai už termino praleidimą mokamos šešių procentų dydžio metinės palūkanos, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato kitokio palūkanų dydžio.

Pareiškėjas siūlo pakeisti CK 6.210 straipsnio 1 punkto nuostatas ir nustatyti, kad terminą įvykdyti piniginę prievolę praleidęs skolininkas privalo mokėti paskutinių 6 mėnesių Euribor dydžio metines palūkanas už sumą, kurią sumokėti praleistas terminas, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato kitokio palūkanų dydžio bei minėtą straipsnį papildyti 3 punktu, nustatant, kad socialiai remtiniems asmenis taikyti palūkanų normos skaičiavimą už įsiskolinimus draudžiama.

Pastebėtina, kad vadovaujantis palūkanų samprata Lietuvos civilinėje teisėje, išskiriamos dvejopo pobūdžio palūkanos: palūkanos, atliekančios mokėjimo (t. y. užmokesčio už pinigų skolinimąsi) funkciją (CK 6.37 straipsnio 1 dalis, 6.872 straipsnis) ir palūkanos, atliekančios kompensuojamąją (minimalių nuostolių negautų pajamų pavidalu atlyginimo) funkciją (CK 6.210, 6.261 straipsniai). Kompensuojamosios palūkanos reglamentuojamos CK 6.210 straipsnyje, nustatančiame kompensuojamųjų palūkanų dydžius, CK 6.261 straipsnyje, įtvirtinančiame minimalių kreditoriaus nuostolių, patiriamų dėl negalėjimo naudotis pinigais, prezumpciją ir teisę reikalauti didesnių nuostolių, jeigu jie buvo patirti, bei kitose CK normose (pavyzdžiui, CK 6.415, 6.446 straipsniai). Kompensuojamosios palūkanos bei jų dydžiai taip pat gali būti įtvirtinti specialiuosiuose teisės aktuose, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercinius sandorius,

vėlavimo prevencijos įstatyme ir kt. Kompensuojamoji palūkanų funkcija pasireiškia, kai skolininkas praleidžia piniginės prievolės įvykdymo terminą¹. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo jurisprudencijoje ne kartą konstatuota, kad tos palūkanos, kurios mokamos už piniginės prievolės įvykdymo termino praleidimą, atlieka kompensuojamąją funkciją².

CK 6.210 straipsnyje nustatytas palūkanas turi teisę gauti visi kreditoriai, kuriems piniginės prievolės nebuvo įvykdytos laiku ir kurie su skolininkais sutartyse nenumatė kitokių prievolės nevykdymo padarinių. Kaip išaiškinta kasacinio teismo praktikoje, tam, kad būtų galima taikyti CK 6.210 straipsnį, turi būti visos trys sąlygos: pirma, neįvykdyta prievolė turi būti piniginė, antra, turi būti praleistas piniginės prievolės įvykdymo terminas, trečia, įstatyme ar sutartyje neturi būti nustatyta, kad palūkanos šiuo atveju nemokamos. Didesni negu CK 6.210 straipsnyje nustatyti kompensuojamųjų palūkanų dydžiai gali būti taikomi, kai šalys dėl to susitaria (CK 6.37 straipsnio 1, 3 dalys), tačiau toks šalių susitarimas neturi prieštarauti įstatymams, sąžiningumo ir protingumo principams (CK 6.37 straipsnio 3 dalis). Priešingu atveju teismas turi teisę sumažinti per dideles sutartines palūkanas. Kai specialieji įstatymai nustato didesnius palūkanų tarifus, skaičiuojant procesines palūkanas taip pat taikomi didesnieji, specialiajame įstatyme nurodyti, palūkanų tarifai³.

TM vertinimu, peticijoje pateikiamas bankų indėlių palūkanų ir CK 6.210 straipsnyje nustatytų palūkanų lyginimas yra teisiškai nepagrįstas, nes šie institutai skiriasi savo prigimtimi, tikslais ir funkcijomis. Banko indėlis yra savanoriškas finansinis sandoris, susijęs su investavimo grąža, tuo tarpu įstatyminės palūkanos yra civilinės atsakomybės forma už prievolės pažeidimą. Kartu pažymėtina, kad vykdymo išlaidų, kurioms priskiriamas ir antstolio atlygis, reglamentavimas nėra susijęs su CK 6.210 straipsnyje nustatytų palūkanų dydžiu. Vykdymo išlaidos nustatomos specialiais teisės aktais ir yra skirtos kompensuoti vykdymo proceso sąnaudas, todėl negali būti vertinamos kaip kreditoriaus praturtėjimo elementas ar siejamos su palūkanų normos pagrįstumu. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 609 straipsniu, vykdymo išlaidas sudaro: vykdomosios bylos administravimo išlaidos; išlaidos tretiesiems asmenims už konkrečioje vykdomojoje byloje šių asmenų suteiktas paslaugas; atlygis antstoliui už įstatymų nustatytų vykdomųjų dokumentų vykdymą, faktinių aplinkybių konstatavimą teismo pavedimu, dokumentų perdavimą ir įteikimą teismo pavedimu. CPK 609 straipsnio 2 dalyje (redakcija, įsigaliosianti 2026 m. liepos 1 d.) nustatyta, kad vykdymo išlaidų dydžiai grindžiami ekonominiais skaičiavimais, atsižvelgiant į veiklos atliekant antstolio funkcijas pobūdį, patiriamas sąnaudas (materialines ir laiko),

---

¹ 2013 m. sausio 8 d. Netesybas ir palūkanas reglamentuojančių teisės normų taikymo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje apžvalga.

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2024 m. lapkričio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-215-421/2024, 2006 m. rugsėjo 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-468/2006 ir kt.

³ 2013 m. sausio 8 d. Netesybas ir palūkanas reglamentuojančių teisės normų taikymo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje apžvalga.

būtinybę užtikrinti antstolio ekonominį nepriklausomumą, antstolio profesinės veiklos ir civilinės atsakomybės riziką, kryžminį subsidijavimą.

Komisijos nuomone, pareiškėjo pateiktas siūlymas nustatyti, kad socialiai remtiniems asmenims palūkanos nebūtų skaičiuojamos, kelia abejonių dėl jo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintam asmenų lygiateisiškumo principui, kadangi absoliutus tam tikros asmenų grupės atleidimas nuo palūkanų mokėjimo nepagrįstai privilegijuotų skolininkus ir pažeistų kreditorių interesus. Kreditoriaus reikalavimo teisė yra laikoma turtine teise, o palūkanos yra viena iš jos įgyvendinimo ir apsaugos formų. Todėl manytina, kad visiškas palūkanų netaikymas tam tikros kategorijos skolininkams reikštų neproporcingą kreditoriaus interesų ribojimą. Be to, socialiai pažeidžiamų asmenų apsauga civiliniuose teisiniuose santykiuose yra užtikrinama kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, nustatant išieškojimo iš pajamų ribojimus (CPK 739 straipsnis).

TM pažymėjo, kad rengiant galiojančio CK šeštąją knygą, buvo siekiama adaptuoti prievolinių santykių teisinį reguliavimą prie pasikeitusių ekonominių sąlygų, sukurti palankesnes teisines sąlygas verslui ir jo plėtojimui, nustatyti papildomas kreditorių teisių ir interesų garantijas, sustiprinti vartotojų teisių apsaugą. Kitas svarbus tikslas, kurio buvo siekiama rengiant CK šeštąją knygą – suderinti Lietuvos Respublikos prievolių teisę, ypač sutarčių teisę bei normas, reguliuojančias vartojimo sutarčių ypatumus, su atitinkamais Europos Sąjungos teisės aktais, taip pat su UNCITRAL, UNIDROIT, Europos Tarybos bei kitų tarptautinių organizacijų, užsiimančių privatinės teisės harmonizavimu ir unifikavimu, parengtomis konvencijomis bei kitais tarptautiniais dokumentais. Taigi laikytina, kad CK įtvirtintas pažangus ir tarptautinius standartus atitinkantis teisinis reguliavimas.

Komisija mano, kad peticijoje pateiktas siūlymas ir pareiškėjo pateikti argumentai, nepagrindžia CK 6.210 straipsnyje 1 punkto nuostatų keitimo būtinumo, kadangi CK 6.210 straipsnyje aiškiai nustatyta, kad įstatymai ar sutartis gali numatyti kitokį palūkanų dydį, o naujos nuostatos, nustatančios, kad socialiai remtini asmenys būtų visiškai atleidžiami nuo įstatyme nustatytų palūkanų mokėjimo, pažeistų asmenų lygiateisiškumo principą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu ir Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos nuostatų, patvirtintų Seimo 2023 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. XIV-2101 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos nuostatų patvirtinimo“, 8.7 punktu, Komisijos išvada dėl pareiškėjo peticijoje pateikto siūlymo netenkinimo teikiama Seimui, taip pat siūloma įtraukti į Seimo IV (pavasario) sesijos darbotvarkę Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos 2026 m. gegužės 6 d. išvados Nr. 250-I-14“ projektą.